

TBB2018.411

Parterne ved bedst – nogle kommentarer om tvisteløsningsbestemmelserne i udkastet til AB 18

♦ *FAGFÆLLEBEDØMT.* I artiklen diskuteres udvalgte temaer i relation til reglerne om tvisteløsning i udkastet til AB 18, navnlig konfliktløsningstrappen, mægling og mediation samt hurtig afgørelse. Det konkluderes, at de vidtgående ændringer, som udkastet introducerer vedrørende tvisteløsning, generelt er positive, men at reglerne i videre omfang burde tage højde for, at aktører i byggebranchen er højt specialiserede og bedst selv kender deres behov.¹

af lektor, ph.d. Sylvie Cécile Cavaleri, Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet, Center for Virksomhedsansvar (CEVIA)

I. Indledning

Tvisteløsning er et af de områder, hvor udkastet til de nye AB-standarder introducerer det største antal ændringer i forhold til de eksisterende regler (AB 92). Nogle af disse ændringer er vidtgående. På grund af den meget korte høringsperiode vil denne artikel fokusere på de vigtigste ændringer og på dem, som set i et retsvidenskabeligt perspektiv måske kræver mere refleksion og muligvis ændringer for at fungere optimalt.

Artiklen behandler således tre hovedtemaer: 1) indførelse af en konfliktløsningstrappe, 2) mediation og mægling og 3) den nye hurtige afgørelse. For at gøre det lettere vil mine bemærkninger behandle bestemmelserne i udkastet til AB 18, men de gælder også tilsvarende for udkastet til ABR 18, da tvisteløsningsbestemmelserne, trods forskel i nummerering, er næsten identiske i begge regelsæt.²

II. Konfliktløsningstrappe

§ 64 i udkastet foreskriver en tvistskaleringsmekanisme, hvor parter først skal forsøge at finde en mindelig løsning, før de iværksætter mere indgribende processer som voldgift. Bestemmelsen foreskriver en mindelig løsning i tre trin. Som første trin skal projektledere mødes inden for fem arbejdsdage, efter at en part har anmodet om forhandling efter denne bestemmelse. Bliver tvisten ikke løst gennem første trin, skal repræsentanter for begge parter ledelse søge at løse den. Som tredje trin skal ledelsesmedlemmerne, hvis de ikke kan blive enige, inden for samme periode på fem dage efter udløbet af den første 5-dagesfrist (og dermed 10 dage efter at en part har anmodet om forhandling efter § 64, stk. 1) diskutere de næste skridt til løsning af tvisten.

Tager man tidsforbrug og andre omkostninger knyttet til traditionelle tvisteløsningsmetoder i betragtning, er det en god idé at overveje alternative tvisteløsningsmodeller. Fordelen med sådanne alternative kan vel også være, at uformel tvisteløsning kan forhindre, at samarbejdet mellem parterne går helt i stykker. Imidlertid skal modargumenter overvejes. I praksis ses det, at konflikten i nogle tilfælde allerede er eskaleret i en sådan grad, at de involverede parter fra begyndelsen ved, at ethvert forsøg på at

løse konflikten vil være udsigtsløst. I sådanne tilfælde tjener en tvungen forhandlingsperiode ikke noget formål. Mere bekymrende kan det udnyttes af en illoyal part for at forhale sagen. Af denne grund er lignende klausuler, der har til hensigt at indføre obligatoriske forsøg på mindelig løsning, i international sammenhæng blevet beskrevet med udtrykket »høflighedsfælde«.³

Man kan undre sig over, hvorfor udvalget fandt det nødvendigt at diktere, hvilke skridt der skal indgå i en proces, der har til formål at lede frem til en mindelig tvisteløsning. I den henseende er det nyttigt at huske, at denne kontrakt (AB 18) vil blive ledsaget af en forenklet version⁴ med den konsekvens, at den normale version primært vil blive brugt i forbindelse med større projekter og af store eller større virksomheder. Det er mit indtryk – bekræftet gennem drøftelser med praktikere samt flere præsentationer på AB-høringskonferencen⁵ – at mange af aktørerne allerede har interne procedurer med henblik på mindelig løsning på plads. Sådanne procedurer består oftest i at fjerne tvisten fra byggepladsen for derved at få den væk fra de personlige konflikter, som kan opstå dér, og bringe den til et mere objektivt, økonomidrevet niveau, dvs. ledelsen af de involverede virksomheder. Af denne grund virker det unødvendigt at formalisere dette forløb ved at angive deadlines for hvert trin i eskaleringen. Hvis udvalget har til hensigt at insistere på at indføre en mindelig forhandlingsperiode, bør udvalget give parterne en nærmere bestemt samlet frist og overlade til parterne selv at bestemme, hvordan de vil bruge deres tid.

Et andet spørgsmål, som savner et klart svar, er, hvad der skal ske, hvis parterne, eller sandsynligvis modtageren af anmodningen om mindelig løsning, ikke følger proceduren i reglerne. § 64, stk. 4, fastslår blot, at mægling og andre tvisteløsningsmetoder ikke kan indledes, hvis den mindelige forhandlingsprocedure ikke er gennemført. Men det anføres ikke, hvad den part, der anmoder om forhandling, kan gøre i tilfælde af modvillighed eller passivitet hos modparten. Det kan umuligt være meningen med reglerne, at en part kan blokere enhver form for tvisteløsning ved at nægte at indgå i forligsdrøftelser eller forholde sig passivt. Reglerne må derfor forstås sådan, at den anmodende part under alle omstændigheder kan iværksætte andre former for tvisteløsningsprocesser, senest når der er gået 10 dage efter dennes anmodning om forhandling. For

¹ Denne artikel udgør et høringsvar indgivet til Udvalget til revision af AB-systemet under Trafik, Bygge- og Boligstyrelsen.

² Den eneste materielle forskel er, at beslutning vedrørende stillet sikkerhed ikke findes i ABR 18.

³ Andrew Tweeddale, *The Courtesy Trap – FIDIC'S sub-clause 20.5 – Amicable Settlement and Emirates Trading*, [2016] ICLR 75.

⁴ Cf Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens notat dateret 2. februar med titlen »Høring over udkast til Almindelige Betingelser for arbejder og leverancer i bygge- og anlægsvirksomhed (AB 18) og Almindelige Betingelser for rådgivning og bistand inden for bygge- og anlægsvirksomhed (ABR 18)«, s. 1: »Det er planen yderligere at udarbejde (...) Forenklet AB 18 (...)«.

⁵ <https://www.trafikstyrelsen.dk/DA/Byggeri/Revision-af-byggeriets-aftalevilkar/Hoeringskonference-om-revision-af-AB-og-ABR.aspx>.

at undgå misbrug eller illoyal spekulation kunne dette med fordel præciseres i § 64, stk. 4, for eksempel ved at bruge en formulering, som den man finder i FIDIC-kontrakterne⁶.

III. Mediation og mægling

Den anden store nyskabelse i udkastet er introduktionen i standardkontrakten af mediation og mægling i kataloget over tvisteløsningsmetoder, som Voldgiftsnævnet stiller til rådighed for parterne. Disse konfliktløsningsmetoder eksisterede faktisk før revisionen, men kun i nævnets katalog og ikke i AB-systemet. Aktørernes manglende kendskab til disse modeller kan muligvis delvis forklare, at de indtil for nylig ikke har været brugt særlig meget.

I betragtning af den stigende succes med mediation som middel til at løse byggetvister ikke bare i Danmark, men også internationalt, skal dette initiativ bydes velkommen. Det er nu et velkendt faktum inden for byggebranchen, at når byggemediation udføres kompetent af de rigtige mennesker på det rigtige tidspunkt, lykkes den ofte og kan resultere i betydelige besparelser for parterne.⁷ Også selv om processen ikke lykkes, tvinger deltagelse i mediation eller mægling parterne til klart at definere deres egne argumenter og overveje den anden parts argumenter, hvilket kan være nyttigt for at skære ind til kernen i tvisten og droppe eller forlige sekundære udfordringer. Men nogle aspekter af den planlagte mediationsmodel i det nuværende AB-udkast skal tages op til yderligere overvejelse.

For det første er det generelt accepteret, at mægling og mediation er konsensusbaserede retsmidler. Parternes samtykke er medvirkende til deres deltagelse og tillid til processen, og den er vigtig for deres overholdelse af den afgørelse, der er opnået ved aftale eller efter indlæg fra mægleren. Idéen om parternes vilje til at mægle som en betingelse for effektiv mægling er udtrykt i international litteratur, f.eks. af Boule og Nestic, der, når forfatterne angiver grundlæggende etiske regler for mægling, nævner frivillighed, dvs. det faktum, at mægleren skal sikre, at alle parter deltager frivilligt i mæglingen, som en af de mest afgørende regler⁸. Princippet om frivillighed er også forsvaret af danske førende akademikere inden for mediation og mægling, der kalder tvungen mægling »et angreb på mæglingens DNA«⁹. Ifølge disse forfattere skal parter i mægling nyde frihed på tre niveauer: frihed til at indlede mægling, frihed til at fortsætte processen (og antagelig også friheden til at forlade processen) og friheden til at indgå eller ikke indgå en aftale ved afslutningen af processen.¹⁰

Ingen af disse friheder findes i det nuværende udkast til AB 18. Faktisk foreskriver § 65, stk. 1, at mediation og mægling kan indledes af en part eller af en voldgiftsret, der behandler den pågældende tvist. I begge tilfælde er den eneste mulighed, der tilbydes en part, der ikke ønsker mediation eller mægling, »snarest muligt« at indgive en anmodning om hurtig afgørelse (§ 65, stk. 2). Dette er problematisk af flere grunde. For det første er partens frihed ikke ægte, hvis parten er tvunget til at starte en anden form

for tvisteløsning for at undgå mediation eller mægling. For det andet skal det bemærkes, at en anmodning om hurtig afgørelse kræver omhyggelig forberedelse, da hurtig afgørelse er præget af korte frister som det hurtige retsmiddels *raison d'être*. Men behovet for omhyggelig forberedelse går dårligt i spænd med den korte periode, som ordene »snarest muligt« synes at indebære. Hvis den korte frist ønskes fastholdt, må »snarest muligt« i hvert fald skulle fortolkes i lyset af det anførte behov for tid til omhyggelig forberedelse.

Hvis der ikke anmodes om hurtig afgørelse, er begge parter forpligtet til at gennemføre mediation eller mægling, og der kan ikke anmodes om (fortsættelse af) voldgift inden afslutningen af mediation eller mægling, jf. § 65, stk. 6.

Gennemførelsen af mægling eller mediation med uvillige (og dermed ikke-samarbejdsvillige) parter synes at være spild af penge og tid. Med hensyn til tid er det nyttigt at huske, at parterne allerede er tvunget til potentielt at bruge mindst 10 arbejdsdage på grund af det tvungne forsøg på mindelig løsning efter § 64 og den tvungne »afkølingstid« på fire uger efter afslutningen af § 64-forhandlingerne, i hvilken voldgift ikke kan indledes (§ 69, stk. 2). Det foreslås derfor, at en voldgiftsrets ret til at indgive en tvist til mediation eller mægling mod parternes vilje, jf. § 65, stk. 1, sidste sætning, bør fjernes fra udkastet.

Situationen, hvor mægling eller mediation indledes af en part mod den anden parts vilje, er mere kompleks. På trods af at eksperter synes til at mene, at aftale om mediation eller mægling indgået i en (for eksempel entrepris)aftale ikke kan håndhæves, hvis en part ændrer mening og ikke vil gennemføre mediation eller mægling, når tvisten opstår, mener jeg umiddelbart, at en part burde kunne holdes fast på sit løfte og tvinges til i det mindste at prøve at indlede og deltage i mediation/mægling.

Det er imidlertid vigtigt at huske, at AB som agreed document har en særlig status og ofte indgår i kontrakter uden fuld forhandling om de enkelte bestemmelser. Parter, især entreprenører, er ofte tilbageholdende med at diskutere tvisteløsning på kontraktforhandlingsstadiet af frygt for at blive opfattet som konfrontatoriske. Det betyder, at det forhold, at parterne ikke fjerner bestemmelserne om mediation og mægling, ikke nødvendigvis kan tages som udtryk for, at parterne rent faktisk ønsker disse metoder. På den måde svarer sådanne bestemmelser næsten til en lovpligtig mediations- eller mæglingsforpligtelse, hvilket strider imod selve begreberne mediation eller mægling. Konklusionen må blive, at enhver form for tvang, der pålægges parterne vedrørende mægling og mediation, bør fjernes fra udkastet. Mediation og mægling bør være til rådighed for de parter, der ønsker det.

Man kan hævde, at den foreslåede løsning ikke ville løse et problem, der betragtes som årsagen til den begrænsede succes, der hidtil har været med mediation eller mægling i Danmark: Det er anført, at advokater ikke foreslår mægling til deres kunder for ikke at risikere at miste den betydelige indkomst, der for dem er

6 Se for eksempel Sub-Clause 21.5 i FIDIC Red Book, 2. udgave 2017: »Where a NOD [Notice of Dissatisfaction, red.] has been given under Sub-Clause 21.4 [Obtaining DAAB's Decision], both Parties shall attempt to settle the Dispute amicably before the commencement of arbitration. However, unless both Parties agree otherwise, arbitration may be commenced or on after the twenty-eight (28th) day after the day on which this NOD was given, even if no attempt at amicable settlement has been made.«

7 Se for eksempel de positive konklusioner i rapporten udarbejdet af Nicholas Gould, Claire King og Philip Britton: »Mediating Construction Disputes: An Evaluation of Existing Practice«, King's College London, Centre of Construction Law and Dispute Resolution, 2010, <https://www.scl.org.uk/resources/news/mediating-construction-disputes-evaluation-existing-practice>.

8 *Laurence Boule og Miryana Nestic*, Mediation: Principles, Process and Practice, London/Dublin/Edinburgh, Butterworths (2001), s. 437.

9 *Lin Adrian og Vibeke Vindeløv*, Angreb på mæglingens DNA – ansatser til en diskussion om tvungen mægling i Peter Blume og Carsten Henriksen (red.), Forvaltning og retssikkerhed: Festskrift til Steen Rønsholdt, Djøf Forlag, København (2014), s. 13-31.

10 *Adrian og Vindeløv*, op. cit., s. 13.

forbundet med at føre tvister.¹¹ Imidlertid kan de resultater, som tvungen mægling sigter efter, nås på andre måder. Adrian og Vindeløv foreslår en obligatorisk information om mægling kombineret med en forpligtelse for advokaterne til at vise, at deres klienter er blevet behørigt informeret om fordelene ved mægling før indledning af voldgift.¹² Her foreslås det, at Voldgiftsnævnet skal udarbejde en kort, men veldokumenteret pjese, der nævner fordelene ved mægling og mediation og indeholder statistiske oplysninger om besparelser ved mediation og mægling i forhold til voldgift. Endvidere bør indgå konkrete eksempler på beregninger baseret på flere forskellige sagsgenstande. Dokumentet bør ende med en formular, som sagsøgeren – og ikke dennes advokat – skal underskrive og vedhæfte sin anmodning om voldgift som betingelse for anmodningens gyldighed.

En sidste indsigelse mod de foreslåede bestemmelser om mediation og mægling er, at parterne har begrænset frihed til at vælge deres egen mediator eller mægler, da disse er udpeget af Voldgiftsnævnet, dog efter høring af parterne. Det er et velkendt faktum, at eftersom mediation og mægling ikke er underlagt strenge procedureregler som f.eks. voldgift, spiller mæglerens personlige kompetencer en meget vigtig rolle for mæglingens succes.¹³ Parterne bør derfor som udgangspunkt være fri til at blive enige om en mægler eller mediator, og institutionen bør validere dette valg, uanset om denne person er nævnt på officielle lister. Det er kun, hvis eller når parterne ikke kan blive enige om en mægler inden for en bestemt frist, at institutionen skal gribe ind og udpege en.

IV. Hurtig afgørelse

Indførelsen af muligheden for »hurtig afgørelse« kan meget vel kan vise sig at være den vigtigste nyskabelse i den nye AB med hensyn til tvisteløsning. Afgørelsesformen er formentlig inspireret af *adjudication*, som praktiseres i *common law*-lande. I betragtning af den bemærkelsesværdige succes med *adjudication* i disse lande – et stort flertal af afgørelser truffet i *adjudication* bliver accepteret af parterne og ikke udfordret i yderligere procedurer¹⁴ – har denne og andre forfattere været fortalere for indførelsen af dette retsmiddel i dansk entrepriseret.¹⁵ At udkastet indeholder forslag til tvisteløsning i stil med *adjudication*, bifaldes derfor.

Den komplekse tvisteløsningsmetode, som hurtig afgørelse er, og metodens mulige introduktion i det danske byggemiljø bliver genstand for en hel artikel, som jeg for tiden arbejder på. I denne artikel vil de mest afgørende spørgsmål og betæneligheder ved det nuværende udkast blive diskuteret.

Det er for eksempel unødvendigt at diskutere den hurtige afgørelses bindende virkning her, da den ikke kan reguleres udtømmende i en standardkontrakt som AB. Men spørgsmålet må undersøges videre: Hvis den hurtige afgørelse er hverken en dom eller en voldgiftskendelse, hvordan skal den så kunne tvangsfuldbyrdes?

For det første er det svært at forstå – og usædvanligt i en international kontekst – at udvalget med § 68, stk. 1, har begrænset

rækkevidden af anvendelsen af den hurtige afgørelse til visse former for tvister, medmindre begge parter er enige om at indgive andre typer sager til hurtig afgørelse, jf. § 68, stk. 1, litra g. Det er velbegrundet, at udvalget ønsker at opretholde den sagkyndige beslutning, som i ABU kaldes for »beslutning vedrørende stillet sikkerhed«, for på denne måde klart at definere de respektive anvendelsesområder for de to metoder. Men det kunne med fordel være angivet i § 68, stk. 1, at parterne ikke må indlede en hurtig afgørelse om spørgsmål, der falder ind under den sagkyndige beslutning, og i stedet overlade det til opmanden at afgøre, hvornår en tvist ikke er egnet til hurtig afgørelse. Da opmanden udtrykkeligt er beføjet til at henvise parterne til andre former for tvisteløsningsmetoder end hurtig afgørelse i § 68, stk. 9, hvis han mener, at sagen ikke er egnet til hurtig afgørelse, forekommer begrænsningerne i anvendelsesområdet for hurtig afgørelse overflødige.

For det andet, og som navnet på dette retsmiddel antyder, er hovedformålet med hurtig afgørelse en hurtig løsning af tvister gennem midlertidigt bindende og umiddelbart eksigible afgørelser under hensyntagen til det faktum, at særligt entreprenørens likviditet er af stor betydning i byggeprojekter. Det nye retsmiddel fremmer hastigheden på bekostning af nøjagtigheden og giver derfor korte frister, både for parterne til at fremsætte deres indlæg, men også for opmanden til at træffe sin afgørelse (10 arbejdsdage efter det sidste indlæg, jf. § 68, stk. 5). *Adjudication*-modeller i Storbritannien og tilhørende litteratur understreger, at en *adjudication* skal vedrøre en enkelt tvist. Er der derimod flere uoverensstemmelser mellem parterne, skal der gennemføres adskillige *adjudications*.¹⁶ Udvalget er opmærksom på dette punkt, da det står i § 65, stk. 5 i udkastet, at den indbragte part ikke kan bringe andre tvistigheder ind under sagen.

På baggrund af disse overvejelser er det efter min opfattelse uhensigtsmæssigt, at det foreliggende udkast giver mulighed for hurtige afgørelsesprocesser mellem mere end to parter (se § 68, stk. 5, i udkastet 18, der giver den indbragte part mulighed for at adcitere en tredjepart). Da udvalget har været opmærksom på at begrænse rækkevidden af processen til én tvist, er det modstridende at give respondenterne mulighed for at trække en ny part, der vil komme med sine egne argumenter, ind i samme sag. I mange sager er det vanskeligt at forestille sig, at en opmand meningsfuldt kan løse en tvist mellem mere end to parter inden for den korte frist, han har til rådighed til at træffe sin afgørelse. Hvad der kan forventes, er, at opmanden enten vil henvise parterne til andre former for tvisteløsningsmodeller under § 68, stk. 9, og derved bringe parterne tilbage til udgangspunktet, eller bede om en forlængelse af fristen for at træffe afgørelse. I det sidste tilfælde fortabes selve formålet med hurtige afgørelser, og der tillades forhalende taktikker fra den part, der fik lov til at udsætte sagen ved at inddrage en tredjepart i sagen. Til sammenligning er det interessant at bemærke, at britiske *adjudication*-modeller i nogle situationer kræver den anmodende parts samtykke og i andre begge parter samtykke til at forlænge opmandens frist til at træffe

¹¹ Adrian og Vindeløv, op. cit., s. 29, nævner, at det kan være fristende at bruge tvungen mægling som en vej til at sikre, at parternes advokater ikke vælger mægling fra på parternes vegne ud fra egne økonomiske hensyn.

¹² Adrian og Vindeløv, op. cit., s. 30.

¹³ Gould og King, op. cit., s. 10.

¹⁴ John Uff, Construction Law, 11. udg., Sweet & Maxwell, London (2013), s. 67.

¹⁵ Sylvie Cavaleri, Internationale tvister i VBA: utopi eller realitet?, T:BB 2016 459, 468. Se også Christian Johansen, Sagkyndige beslutninger jf. AB 92 § 46 – problemstillinger fra praksis og perspektiver for fremtiden i Festskrift til Det Danske Selskab for Byggeret, s. 147-149.

¹⁶ James Pickavance, A Practical Guide to Construction Adjudication, Wiley Blackwell, Chichester (2016), s. 108.

afgørelsen.¹⁷ Af disse grunde er der heller ikke mulighed for adjudication mellem mere end to parter i de britiske ordninger. Det bør der heller ikke være i den danske.

Denne forfatters anden indvending mod den foreslåede ordning vedrører den fastsatte frist på højst otte uger, som parterne har til rådighed til at overveje at indbringe den hurtige afgørelse for voldgift, jf. § 68, stk. 10. Hele pointen med den hurtige afgørelse er at skaffe hurtige løsninger til velafgrænsede tvister. Af denne grund er det hyppigt i common law-verdenen, at flere – successive eller simultane – adjudications løber mellem de samme parter i forbindelse med det samme byggeprojekt. Hele idéen er at give en hurtig løsning på små stykker af en mulig større konflikt og samtidig give parterne mulighed for at overveje, efter at byggesagen er afsluttet, om en af de afgørelser, de har opnået ved adjudication, bør anfægtes i en yderligere procedure.

Det er derfor altafgørende, at parterne har mulighed for at foretage en sådan endelig samlet evaluering, inden de tager stilling til voldgift. Fristen for at indbringe en hurtig afgørelse for voldgift burde derfor tages ud af udkastet. Udvalget kan i den forbindelse søge inspiration i processen, der førte til vedtagelse af de seneste FIDIC-kontrakter. Et af udkastene forsøgte faktisk at indsætte en frist på seks måneder til at indlede voldgift efter en afgørelse truffet af et *dispute adjudication board*. Da det forslag blev udsat for stærk kritik fra forskellige interessenter, fjernede FIDIC-bestemmelsen, og den endelige version af FIDIC-kontrakter pålægger ikke parterne at indlede voldgift inden for en bestemt frist.

Den sidste bekymring vedrører de personer, der skal agere som opmænd. I lande, hvor der er længere tids erfaring med adjudication, bliver parterne meget ofte enige om en liste over mulige opmænd før indgåelse af entreprisekontrakten. Listen indeholder generelt forskellige typer fagfolk (jurister og tekniske fagfolk), og parterne vælger derefter fra listen i henhold til den konkrete tvist, således at en ingeniør ikke bliver bedt om at afgøre en tvist om et juridisk

spørgsmål og omvendt. Selv om det fortsat er uvist, hvordan Voldgiftsnævnet vil administrere den hurtige afgørelse, kan man være bekymret for, at de meget korte frister knyttet til denne procesform kombineret med tidspresset hos Præsidiets juridiske dommere kan betyde, at opgaven med at afgøre tvister først og fremmest vil henføres til fagdommere. Dette er beklageligt og kan nemt løses ved at lade parterne vælge deres egne opmænd. Desuden ville en sådan direkte udnævnelse gøre det muligt for parterne i de første år af dansk praksis med hurtig afgørelse at inddrage udenlandske *adjudicators* og at drage fordel af ekspertise fra lande med en lang tradition med *adjudication*, som danske praktikere kunne lære af.

V. Konklusion

Udkastet til AB repræsenterer en betydelig indsats for at føre dansk byggetvistløsning ind i det 21. århundrede, og de vidtgående ændringer, der indføres med de nye regler, er generelt positive. De foreslåede regler tager imidlertid ikke fuldt ud højde for det forhold, at den institution, der har til opgave at løse entreprisekonflikter i vores land, ikke er en domstol med beføjelser i henhold til den nationale lovgivning, men en privat institution, der primært eksisterer i kraft af sine interessenters velvilje.

Det er i den forbindelse også værd at bemærke, at byggebranchen er kendetegnet ved, at aktørerne er højt specialiserede med hensyn til de aktiviteter, de indlader sig på, og at de har betydelig indsigt i de specielle, og ofte komplicerede, forhold, der gør sig gældende i byggeprojekter. Herunder har de betydelig viden om, hvilke processuelle krav der skal stilles til tvisteløsning, for at disse kan lede til resultater, der er tilfredsstillende for byggeprojektet. Tvisteløsningsbestemmelserne i AB-vilkårene bør derfor i mindre grad baseres på tvang, men i højere grad afspejle, at parterne ved bedst i forhold til deres behov. Dette bør lede til et fleksibelt katalog af midler, som parterne frit kan benytte sig af.

¹⁷ Se for eksempel i den lovpligtige (statutory) adjudication: The Scheme for Construction Contracts (England & Wales) Regulations 1998, art. 19, stk. 2, litra (b) og (c).